

Przedmiotowe zasady oceniania z biologii dla klasy V

I. Założenia i cele PSO.

- rozpoznanie przez nauczyciela poziomu i postępów w opanowaniu przez ucznia wiadomości i umiejętności w stosunku do wymagań programowych,
- poinformowanie ucznia o poziomie jego osiągnięć edukacyjnych z biologii i postępach w tym zakresie,
- pomoc uczniowi w samodzielnym kształceniu biologicznym,
- motywowanie ucznia do dalszej pracy,
- przekazanie rodzicom lub opiekunom informacji o postępach dziecka,
- dostarczenie nauczycielowi informacji zwrotnej na temat efektywności jego nauczania, prawidłowości doboru metod i technik pracy z uczniem.

II. Przedmiotem nauczania są następujące obszary:

- a) wiadomości przedmiotowe:
 - zgodne z programem nauczania i kryteriami wynikającymi z podstawy programowej
- b) umiejętności przedmiotowe:
 - planowanie prostych eksperymentów,
 - analizowanie i interpretowanie wyników obserwacji i eksperymentów,
 - dostrzeganie związków przyczynowo – skutkowych,
 - porównywanie i wnioskowanie,
 - wykonywanie prostych wykresów, diagramów i ich interpretowanie,
 - korzystanie z różnych źródeł informacji
- c) postawa ucznia:
 - systematyczność,
 - pilność,
 - przygotowanie do lekcji (posiadanie podręcznika, zeszytu, zadania domowego),
 - praca w grupie,
 - odpowiedzialność za podjęte działania.

III. Pozostałe przedmiotowe zasady oceniania

1. Każdy uczeń oceniany jest sprawiedliwie, zgodnie z przedmiotowym systemem oceniania.
2. Przy ocenianiu nauczyciel bierze pod uwagę możliwości ucznia.
3. Ocenie podlegają prace klasowe, sprawdziany, kartkówki, wybrane zadania domowe, ćwiczenia pisemne, wypowiedzi ustne oraz aktywność na lekcji.
4. Prace klasowe i sprawdziany są zapowiadane z co najmniej tygodniowym wyprzedzeniem. W tygodniu mogą odbyć się 2 prace klasowe w klasach 5-6 oraz 3 prace klasowe w klasach 7-8. Nie dotyczy to prac klasowych przełożonych przez uczniów.
5. Uczeń nieobecny na pracy klasowej (sprawdzianie) musi ją napisać w terminie uzgodnionym z nauczycielem.
6. Każdą pracę klasową (sprawdzian) można poprawić tylko raz w terminie uzgodnionym z nauczycielem. Nauczyciel bierze pod uwagę obydwie oceny. Nienapisanie pracy klasowej jest równoznaczne z oceną niedostateczną.
7. W przypadku podejrzenia niesamodzielnności w pisaniu sprawdzianu uczeń będzie odpytany z zakresu sprawdzianu w możliwie najbliższym czasie, w obecności klasy. W przypadku stwierdzenia faktu odpisywania wystawia się ocenę niedostateczną bez możliwości poprawy.
8. Ocenę z kartkówki i odpowiedzi ustnych nie podlegają poprawie.
9. Uczeń ma prawo do poprawy oceny niedostatecznej ze wskazanego przez nauczyciela zadania domowego. Poprawione zadanie należy przynieść na następną lekcję.

10. Uczeń ma prawo do dwukrotnego w ciągu semestru zgłoszenia nieprzygotowania do zajęć (brak zadania domowego lub zeszytu przedmiotowego lub zeszytu ćwiczeń). Każdy następny raz oznacza ocenę niedostateczną.
11. Aktywność na lekcji oceniana jest plusami lub minusami (odnotowanymi w zeszycie nauczyciela). Ocenę wystawia się w momencie otrzymania piątego znaku. Ilość plusów oznacza ocenę.
12. Informacja o zagrożeniu oceną niedostateczną dotyczy średniej poniżej 2,50.

IV. Szczegółowe kryteria oceniania:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- opanował w pełnym zakresie wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej oraz posługuje się zdobytymi wiadomościami w sytuacjach nietypowych,
- samodzielnie i twórczo rozwija własne uzdolnienia, biegle posługuje się zdobytymi wiadomościami w rozwiązywaniu problemów teoretycznych lub praktycznych, proponuje rozwiązania nietypowe,
- stosuje prawidłową i bogatą terminologię biologiczną,
- potrafi samodzielnie korzystać z różnych źródeł informacji,
- bardzo aktywnie uczestniczy w procesie lekcyjnym oraz w proponowanych zajęciach pozalekcyjnych (np. koła zainteresowań),
- bierze udział w konkursach biologicznych na terenie szkoły i poza nią oraz zajmuje w nich wysokie miejsca.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- w stopniu wyczerpującym opanował wiadomości i umiejętności określone w podstawie programowej oraz sprawnie posługuje się zdobytymi wiadomościami,
- rozwiązuje samodzielnie problemy teoretyczne i praktyczne o dużym stopniu trudności, potrafi zastosować posiadaną wiedzę do rozwiązywania zadań i problemów w nowych sytuacjach,
- wykazuje dużą samodzielność i bez pomocy nauczyciela korzysta z różnych źródeł informacji,
- prezentuje swoją wiedzę posługując się poprawną terminologią biologiczną,
- aktywnie uczestniczy w procesie lekcyjnym,
- chętnie wykonuje prace i zadania dodatkowe.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiadomości i umiejętności bardziej złożone i mniej przystępne, przydatne i użyteczne w szkolnej i pozaszkolnej działalności,
- poprawnie i samodzielnie rozwiązuje typowe zadania teoretyczne i praktyczne, pod kierunkiem nauczyciela rozwiązuje zadania nietypowe,
- potrafi korzystać z różnych źródeł informacji pod kierunkiem nauczyciela,
- jest aktywny na lekcji.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- opanował wiadomości i umiejętności przystępne, niezbyt złożone, najważniejsze w nauczaniu biologii, oraz takie które można wykorzystać w sytuacjach szkolnych i pozaszkolnych,
- rozwiązuje typowe zadania teoretyczne lub praktyczne o średnim stopniu trudności,
- z pomocą nauczyciela korzysta z takich źródeł wiedzy jak: słowniki, encyklopedie, tablice, itp.,
- wykazuje się aktywnością na lekcji w stopniu zadowalającym.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- ma trudności z opanowaniem zagadnień ujętych w podstawie programowej, ale braki te nie przekreślają możliwości uzyskania przez ucznia podstawowej wiedzy w ciągu dalszej nauki,
- rozwiązuje zadania teoretyczne i praktyczne typowe o niewielkim stopniu trudności, często z pomocą nauczyciela,
- wiadomości przekazuje w sposób nieporadny, nie używając terminologii biologicznej,
- jest mało aktywny na lekcji.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- nie opanował wiadomości i umiejętności ujętych w podstawie programowej, koniecznych do dalszego kształcenia,
- nie jest w stanie rozwiązać zadań o niewielkim (elementarnym) stopniu trudności, nawet przy pomocy nauczyciela,
- nie wyraża chęci poprawy oceny niedostatecznej częściowej np. oceny niedostatecznej z testu, sprawdzianu,
- nie potrafi korzystać ze źródeł informacji, nawet z pomocą nauczyciela,
- wykazuje się bierną postawą na lekcji.

V. Szczegółowe wymagania edukacyjne na poszczególne oceny:

Ocena celująca

Uczeń:

- porównuje poziomy organizacji organizmów u roślin i zwierząt
- wymienia inne niż podane w podręczniku dziedziny biologii
- planuje i przeprowadza doświadczenie metodą naukową
- wykazuje, że związki chemiczne są zbudowane z kilku pierwiastków i potrafi je omówić
- sprawnie posługuje się mikroskopem
- analizuje różnice między poszczególnymi typami komórek i wykazuje ich związek z pełnionymi funkcjami
- analizuje przystosowanie roślin do przeprowadzania fotosyntezy
- wyjaśnia, na czym polega cudzożywność roślin pasożytniczych i półpasożytniczych
- porównuje zapis przebiegu oddychania tlenowego z zapisem przebiegu fermentacji
- analizuje związek budowy narządów wymiany gazowej ze środowiskiem życia organizmów
- porównuje jednostki klasyfikacji zwierząt z jednostkami klasyfikacji roślin
- omawia choroby wirusowe i bakteryjne, wskazuje drogi ich przenoszenia oraz zasady zapobiegania tym chorobom
- wskazuje zagrożenia epidemiologiczne chorobami wywoływanymi przez protisty, jak również wskazuje zasady zapobiegania tym chorobom
- analizuje znaczenie grzybów w przyrodzie i dla człowieka
- analizuje związek między budową a funkcją poszczególnych tkanek roślinnych, wykazuje przystosowania tkanek do pełnionych funkcji
- rozpoznaje rodzime gatunki roślin nagonasiennych, okrytonasiennych
- potrafi wykorzystać swoją wiedzę w praktyce

Ocena bardzo dobra:

Uczeń:

- charakteryzuje wszystkie czynności życiowe organizmów
- posługuje się właściwymi źródłami wiedzy biologicznej do rozwiązywania wskazanych problemów
- charakteryzuje funkcje wskazywanych części mikroskopu optycznego w kolejności tworzenia się obrazu obiektu
- omawia składniki chemiczne organizmów

- rozpoznaje na ilustracji elementy budowy komórki zwierzęcej oraz roślinnej i omawia ich funkcje
- wyjaśnia, na czym polega fotosynteza
- charakteryzuje rodzaje cudzożywności występujące u różnych grup organizmów
- charakteryzuje wymianę gazową u roślin i zwierząt
- przedstawia cechy organizmów, na podstawie których można je zaklasyfikować do danego królestwa
- omawia wpływ bakterii na organizm człowieka oraz ocenia ich znaczenie
- porównuje czynności życiowe poszczególnych grup protistów, a także wymienia choroby wywoływane przez protisty
- opisuje czynności życiowe grzybów – odżywianie, oddychanie i rozmnażanie się
- określa znaczenie poszczególnych komponentów w budowie plechy porostu do organów i wskazuje na hierarchiczną budowę organizmu roślinnego
- wykorzystuje wiedzę o tkankach do wyjaśnienia sposobu pobierania wody przez roślinę
- na podstawie okazu roślinnego żywego, zielnikowego lub ilustracji wykazuje modyfikacje łodygi i liścia ze względu na środowisko, w którym żyje roślina
- wyjaśnia, dlaczego mchy uważane są za najprostsze rośliny lądowe
- na podstawie ilustracji lub żywych okazów wykazuje różnorodność organizmów zaliczanych do paprotników
- wykazuje przystosowania roślin nagonasiennych do środowiska i omawia ich znaczenie w przyrodzie,
- charakteryzuje rośliny okrytonasienne.

Ocena dobra

Uczeń:

- wykazuje cechy wspólne organizmów i opisuje czynności życiowe organizmów
- rozróżnia próbę kontrolną i próbę badawczą
- samodzielnie opisuje budowę mikroskopu optycznego
- wymienia i omawia składniki chemiczne organizmów
- opisuje budowę komórki zwierzęcej i roślinnej na podstawie ilustracji
- wymienia czynniki niezbędne do przeprowadzania fotosyntezy i wskazuje substraty i produkty fotosyntezy
- omawia wybrane sposoby cudzożywności i podaje przykłady organizmów należących do różnych grup organizmów cudzożywnych
- wyjaśnia znaczenie oddychania komórkowego oraz wymienia narządy wymiany gazowej zwierząt lądowych i wodnych
- charakteryzuje wskazane królestwo i na podstawie ilustracji przyporządkowuje organizm do królestwa
- wykazuje, dlaczego wirusy nie są organizmami i omawia wybrane czynności życiowe bakterii
- charakteryzuje wskazane grupy protistów
- charakteryzuje budowę i różnorodność grzybów oraz rozpoznaje różne formy morfologiczne porostów i podaje ich nazwy
- przyporządkowuje tkanki do organów i wskazuje na hierarchiczną budowę organizmu roślinnego

- charakteryzuje korzeń, pęd, łodygę i liść
- na podstawie ilustracji lub żywych okazów rozpoznaje elementy budowy mchów i wyjaśnia ich funkcje, analizuje cykl rozwojowy mchów
- wyjaśnia znaczenie paprotników w przyrodzie i dla człowieka, analizuje cykl rozwojowy
- wymienia przystosowania roślin nagonasiennych do warunków życia
- omawia funkcje poszczególnych elementów kwiatu i rozpoznaje formy roślin okrytonasiennych
- Objaśnia rozprzestrzenianie się roślin okrytonasiennych, rozpoznaje na ilustracji pięć gatunków roślin okrytonasiennych występujących w Polsce.

Ocena dostateczna

Uczeń:

- określa przedmiot badań biologii jako nauki, opisuje wskazane cechy organizmów
- wyjaśnia, czym zajmuje się wskazana dziedzina biologii
- porównuje obserwację z doświadczeniem jako źródła wiedzy biologicznej
- wymienia sześć najważniejszych pierwiastków budujących organizm
- wymienia produkty spożywcze, w których występują białka, cukry i tłuszcze
- wymienia organelle komórki zwierzęcej
- podaje przykłady komórki bezjądrowej i jądrowej
- wymienia funkcje elementów komórki roślinnej, zwierzęcej, bakteryjnej i grzybowej
- wskazuje fotosyntezę jako sposób odżywiania się, wskazuje substancje biorące udział w fotosyntezie i wymienia produkty fotosyntezy
- krótko opisuje różne sposoby odżywiania się zwierząt
- wyjaśnia, w jaki sposób wskazany organizm cudzożywny pobiera pokarm
- wyróżnia oddychanie tlenowe i fermentację, wskazuje organizmy uzyskujące energię z oddychania tlenowego i fermentacji
- wyjaśnia, że produktem fermentacji drożdży jest dwutlenek węgla
- wskazuje mitochondrium jako miejsce, w którym zachodzi utlenianie
- wyjaśnia, czym zajmuje się systematyka, podaje definicję gatunku
- wymienia nazwy królestw i podaje przykłady organizmów należących do danego królestwa
- omawia różnorodność form morfologicznych bakterii
- opisuje cechy budowy wirusów i bakterii
- podaje przykłady wirusów i bakterii
- wykazuje różnorodność protistów
- wymienia cechy pozwalające zaklasyfikować organizm do grzybów, omawia wskazaną czynność życiową grzybów
- podaje przykłady znaczenia grzybów w przyrodzie i dla człowieka
- określa najważniejsze funkcje wskazanych tkanek roślinnych
- opisuje rozmieszczenie wskazanych tkanek w organizmie roślinnym
- rozpoznaje na ilustracjach modyfikacje korzeni
- omawia budowę zewnętrzną korzenia i jego podział na poszczególne strefy wyjaśnia różnicę między pędem a łodygą
- podaje nazwy organów paproci
- wyjaśnia rolę poszczególnych organów paprotników
- rozpoznaje, korzystając z atlasów roślin, trzy gatunki rodzimych paprotników
- wyjaśnia funkcje kwiatów i nasion
- omawia budowę rośliny nagonasiennej na przykładzie sosny
- na podstawie ilustracji, żywego lub zielnikowego okazu roślinnego wykazuje

- różnorodność form roślin okrytonasiennych
- podaje nazwy elementów budowy kwiatu odróżnia kwiat od kwiatostanu na podstawie ilustracji lub żywych okazów omawia budowę owoców
- wymienia rodzaje owoców
- wymienia etapy kiełkowania nasion
- rozpoznaje fragmenty pędów służące do rozmnażania wegetatywnego
- podaje przykłady znaczenia roślin okrytonasiennych dla człowieka
- z niewielką pomocą nauczyciela korzysta z klucza do oznaczania organizmów żyjących w najbliższej okolicy

Ocena dopuszczająca

Uczeń:

- wskazuje biologię jako naukę o organizmach
- wymienia czynności życiowe organizmów
- z pomocą nauczyciela podaje nazwy części mikroskopu optycznego
- obserwuje pod mikroskopem preparaty przygotowane przez nauczyciela
- wymienia trzy najważniejsze pierwiastki budujące organizm
- wskazuje komórkę jako podstawową jednostkę życia
- podaje przykłady organizmów jedno i wielokomórkowych
- na podstawie obserwacji preparatów, ilustracji i schematów wnioskuje o komórkowej budowie organizmów
- wymienia elementy budowy komórki roślinnej, zwierzęcej, bakteryjnej i grzybowej
- wyjaśnia, czym jest odżywianie się, samożywność, cudzożywność
- określa, czym jest oddychanie, wymienia sposoby oddychania
- wskazuje drożdże jako organizmy przeprowadzające fermentację
- wymienia jednostki klasyfikacji biologicznej
- wymienia nazwy królestw organizmów
- wymienia miejsca występowania wirusów i bakterii
- wymienia formy morfologiczne bakterii, protistów, wskazuje miejsca występowania protistów
- wymienia grupy organizmów należących do protistów
- wymienia środowiska życia grzybów i porostów, podaje przykłady grzybów i porostów, charakteryzuje je
- rozpoznaje porosty wśród innych organizmów
- wyjaśnia, czym jest tkanka, wymienia podstawowe rodzaje tkanek roślinnych
- wymienia podstawowe funkcje korzenia, wymienia nazwy elementów budowy zewnętrznej pędu, wymienia funkcje łodygi, liści
- na podstawie ilustracji lub żywych okazów rozpoznaje mchy wśród innych roślin
- wymienia miejsca występowania mchów, paprotników
- wymienia miejsca występowania roślin nagonasiennych, okrytonasiennych, charakteryzuje je
- na ilustracji lub żywym okazie rozpoznaje organy roślinne i wymienia ich funkcje
- wymienia rodzaje owoców, przedstawia sposoby rozprzestrzeniania się owoców
- wymienia elementy łodyg służące do rozmnażania wegetatywnego.